

Kormanik Márton – Nagy Ágnes – Rippel Géza

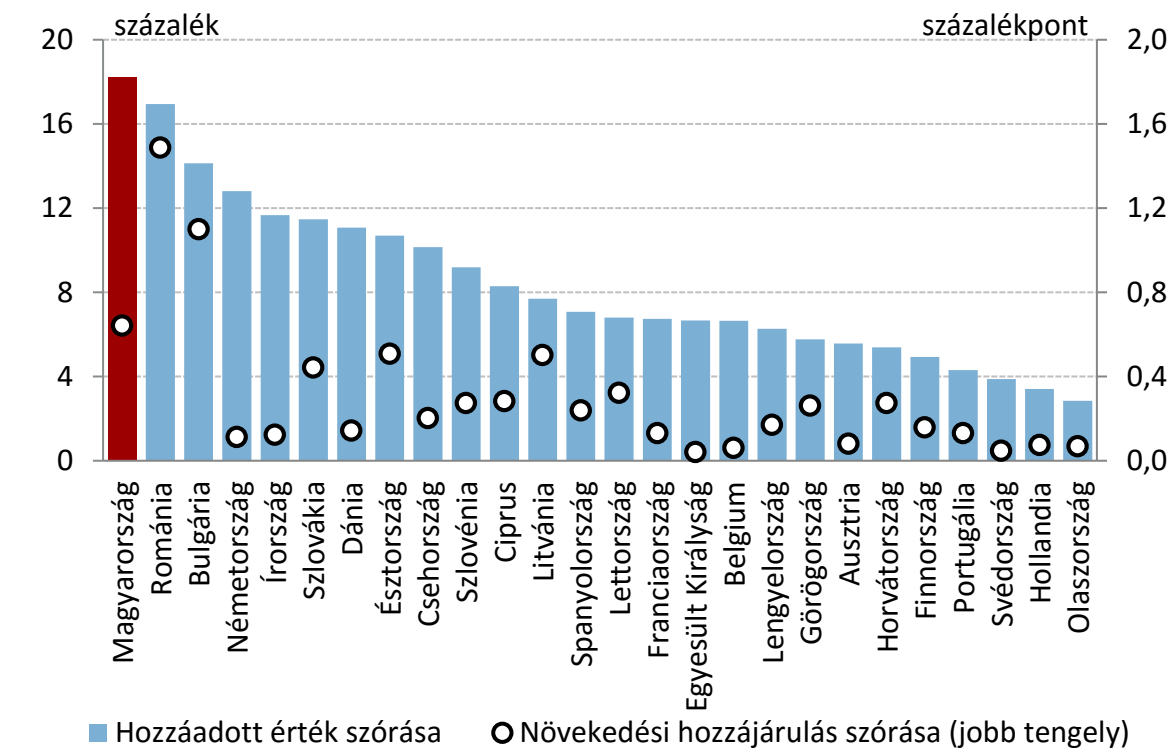
Öntözéssel a stabilabb növekedésért

A hazai agrárium kibocsátásának változékonysága nemzetközi összehasonlításban jelentős, összhangban a növénytermesztés magas súlyával és az Európai Unió országaihoz képest alacsony öntözöttségi mutatókkal. Az MNB becslései szerint az öntözési rendszer kiterjesztése és fejlesztése egyrészt mérsékelné a GDP növekedés változékonyságát, másrészt javítaná az ágazat termelékenységét, így a hazai gazdaság növekedési pályája is stabilabbá válhatna.

A tavalyi, historikus összevetésben kedvező mezőgazdasági évet követően 2017-ben korrekció várható az agráriumban, amit az eddig rendelkezésre álló adatok is alátámasztanak. **A mezőgazdasági kibocsátásban nagy súlyt képviselő, fontosabb kalászos gabonák többségénél idén visszaesett a termésmennyiség éves összevetésben.** A KSH adatai alapján a búza (-6,5%), árpa (-11,9%), tritikálé (-24,0%) és a zab (-11,5%) betakarított mennyisége elmarad a tavalyitól, míg a rozs (+1,2%) termése lényegében a tavalyival megegyezően alakult. Emellett legjelentősebb szántóföldi növényünk, a kukorica termésmennyisége 25-30 százalékkal maradhat el a tavalyi évitől a becslések alapján.

A mezőgazdasági hozzáadott érték volatilitása jelentős, sőt Európai Unió összevetésben hazánkban a legmagasabb (1. ábra). Ennek oka az, hogy a növénytermesztés az időjárás változékonyságának leginkább kitett része az agráriumnak, ami a terméseredmények alakulásának magas változékonyságához vezet. Így, a hazai mezőgazdaság szerkezetén belül a legnagyobb súllyal rendelkező **növénytermesztés** (2016-ban a mezőgazdasági kibocsátás 60 százaléka) **teljesítménye érdemben befolyásolhatja a gazdasági növekedést.**

1. ábra: A mezőgazdaság hozzáadott értékének, valamint a növekedési hozzájárulásának szórása

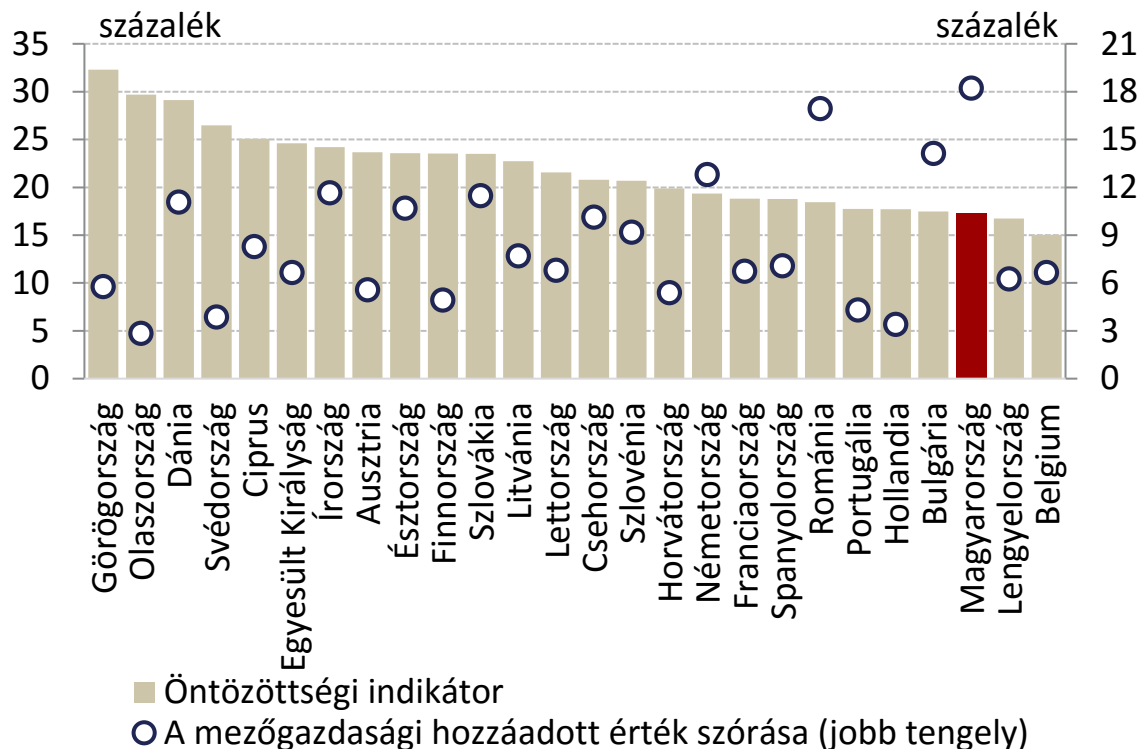
Forrás: Európai Bizottság

Nemzetközi összehasonlításban vizsgálva azt látjuk, hogy azokban az országokban, ahol a növénytermesztés súlya magasabb, ott jellemzően a mezőgazdasági hozzáadott érték szórása is jelentősebb. Ugyanakkor a növénytermesztés magas aránya mellett is lehet a hazainál mérsékeltebb az agráriumból eredő változékonyság. **Az Európai Unió több országában (pl. Franciaország, Csehország, Spanyolország) is hazánkhoz hasonlóan magas a mezőgazdaságban a növénytermesztés súlya, azonban az agrárium teljesítményének volatilitása alacsonyabb.** Felmerül a kérdés, hogy hazánk esetében miért nagyságrendekkel magasabb a mezőgazdasági hozzáadott érték szórása? **A változékonnyabb hazai agrárteljesítmény részben a nemzetközi összehasonlításban elmaradó öntözés szerepével magyarázható.**

Az öntözöttség mértékét nemzetgazdasági szinten kézenfekvő lenne az öntözött területek mezőgazdasági területekhez viszonyított arányával (öntözöttségi ráta) vizsgálni. Ebben a mutatóban hazánk az Európai Unió országainak középmezőnyében helyezkedik el. Azonban az öntözöttségi ráta számolásakor fontos kontrollálni többek között az éghajlatra, a mezőgazdaság szerkezetére és egyéb egyedi tényezők hatására, hisz ezek számottevően befolyásolják az öntözött területek nagyságát. **Az ezen hatást is figyelembe vevő korrigált öntözöttségi ráta alapján Magyarország**

öntözöttsége Európai Unió összevetésben elmarad az átlagtól (2. ábra). Emellett megállapítható, hogy a magasabb öntözöttség csökkenti a mezőgazdasági hozzáadott érték szórását.

2. ábra: Az öntözöttségi indikátor és a mezőgazdasági hozzáadott érték szórása

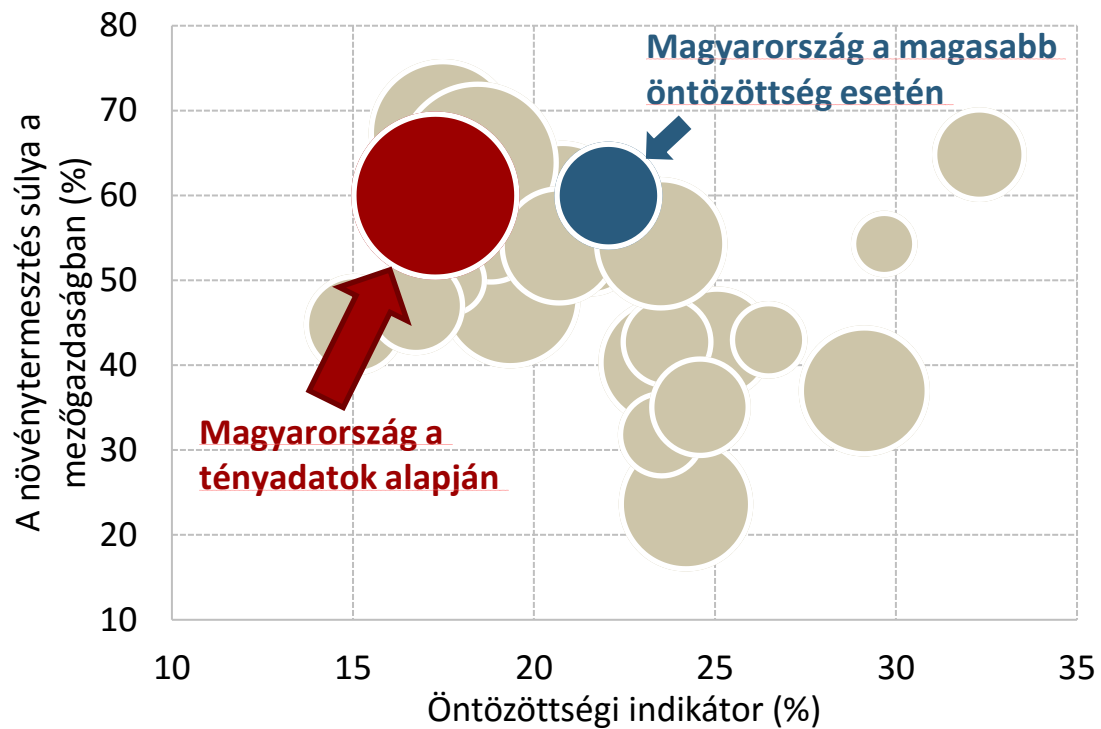

Megjegyzés: Az öntözöttségi indikátor regressziós becslés útján számszerűsíthető, amelyben magyarázó változóként szerepel a mezőgazdaságban hasznosított, de nem beszántott terület aránya, a fűtési napok száma, illetve az éves átlagos csapadékmennyiség.

Forrás: Európai Bizottság, Világbank, MNB-számítás

Amennyiben a hazai öntözöttségi ráta az Európai Unió átlagnak megfelelően alakult volna, a hazai mezőgazdaság hozzáadott értékének volatilitása lényegesen alacsonyabb lehetett volna, minden más tényezőt adottnak véve (3. ábra). Az idei GDP növekedés ebben az esetben 0,3 százalékponttal lehetne magasabb.

3. ábra: A mezőgazdasági hozzáadott érték szórásának alakulása a növénytermesztés súlya és az öntözöttségi indikátor függvényében

Megjegyzés: A körök mérete a mezőgazdasági hozzáadott érték szórásának nagyságát mutatja.
Forrás: Európai Bizottság, MNB-számítás

Előretekintve az öntözés szerepe egyre jelentősebb lesz, többek között a klímaváltozás következtében egyre gyakoribb szélsőséges időjárási jelenségek (például aszályos időszakok) hatásának ellensúlyozásában. Az öntözés kiterjesztésének pozitív hatása nemcsak az időjárási viszontagságok kiküszöbölésében vagy a termésmennyiség volatilitásának csökkenésében jelentkezne, hanem a minőségi tényezők javulásában is. **Összességében az öntözés a mezőgazdasági kibocsátás mennyiségi és minőségi jellemzőinek javulásán keresztül a hazai agrárium nemzetközi versenyképességének emelése mellett a hazai gazdaság versenyképességének javulásához is hozzájárulna.**

„Szerkesztett formában megjelent a Portfolio.hu oldalon 2017. november 10-én.”